

Ferahfezâ Yürük Semâî

Bu gece ben yine bülbüleri hâmûş ettim

NEY

Hammâmizâde İsmâil Dede Efendi

Usûlü : Yürük Semâî [6/8]

Ah bu ge ce ben yi ne bül
Ah Â hü fer yâd e de rek
Ah Bül bül â sâ ge ce tâ

bül le ri hâ mûş et dim Ah bu ge ce
â le mi bî huş et dim Ah Â hü fer
sub ha ka dar cûş et dim Ah Bül bül â

ben yi ne bül bül le ri hâ mûş et dim
yâd e de rek â le mi bî huş et dim
sâ ge ce tâ sub ha ka dar cûş et dim

Terennüm
Ser vi Bü len dim ah iş ve pe sen dim (SAZ)

Gel gel ken di e fen

dim dil sen de gö züm hüs nü ne hay ret de a man

naz lı ca nâ nım

1. 2. 3.
1. Meyân'a Karar
ka şı ke ma nım (SAZ) nım (SAZ) nım

Meyân
âh tâ kı ef lâ lâ ke re sîd ol du yi ne

nağ me i âh âh tâ kı ef lâ

Bu gece ben yine bülbülleri hâmûş etdim
Âh ü feryâd ederek âlemi bî-hûş etdim
Tak-i eflâke reşîd oldu, yine nağme-i âh
Bülbül-âsâ gece tâ subha kadar cûş etdim

Terennüm

Servibülendim, işve pesendim

Gel, kendi efendim

Dil sende, gözüm hüsnüne hayrette

Nazlı cenânım, kaşı kemânım

Vezni : Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Türk Hânende, Neyzen ve Bestekâr

Hammamizade

İsmail Dede

Efendi

[(İstanbul, 09.01.1778) - (Mekke, 29.11.1846)]

Türk bestecisi Hamamizade takma adıyla tanınan İsmail Dede Efendi sesinin güzelliği ve müzik yeteneği çok küçük yaşta ortaya çıkınca, dönemin ünlü müzikçilerinden Uncuzade Mehmet Emin Efendi'den özel dersler almaya başladı. 1798'de Yenikapı Mevlevihanesi şeyhi Ali Nutki Dede'ye bağlandı; ertesi yıl "çile"sini tamamlayarak "dede" oldu. Çiledeyken bestelediği ilk şarkısıyla padişah Selim III'ün dikkatini çekti, ard arda bestelediği yapıtlarla dönemin gözde bestecileri arasına girdi; yüksek saray görevlerinden padişah musahipliğine ve müezzınbaşılığa atandı. Selim III'ten sonra Mahmut II'nin de yakın ilgi ve desteğini gören İsmail Dede Efendi, bir yandan Saray fasullarına hanende (ses sanatçısı) olarak katılırken, bir yandan da Enderun'da ve Yenikapı Mevlevihanesi'nde müzik dersleri verdi. İsmail Dede Efendi, hacca giderken yakalandığı koleradan öldü.

Yetiştirdiği çok sayıda öğrenci arasında özellikle, kendisinden sonra 19. Yüzyılın en büyük bestecileri arasında yer alan Zekâi Dede, Dellalzade İsmail Efendi ve Eyyubi Mehmet Bey sayılabilir.

Ard arda yeni makamların bulunduğu, klasik Türk müziği repertuarının en gözde parçalarının bestelendiği Selim III döneminde ilk yapıtlarını veren İsmail Dede Efendi, 18. yüzyılın sonunda Batı müziğiyle ilk ciddi bağlantıların sonucu olarak görülmeye başlayan yenilik hareketlerine sırt çevirmemiş olmakla birlikte, genellikle öncülerinden devraldığı kurallara bağlı bir bestecidir. Onun da temel gereci insan sesidir. Mevlevi ayininden ilahiye, kâr'dan köçekçeye, her formda ürün veren İsmail Dede Efendi içtenlikten kaynaklanan akıcılığı, bir müzik yapıtının en büyük erdemi saymıştır.

Kaynak :

1) Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA

2) SİVASİLER ULUSAL SEMPOZYUMU TEBLİĞLERİ(MÜJGA ÜÇER)

Yürük Semâî Usûlü

*) Altı zamanlıdır.

*) 3 tane 2 zamanın veya iki tane 3 zamanın, başka deyimle, üç Nim Sofyân veya iki semâinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir (2+2+2=6 veya 3+3=6).

*) 6/8'lik birinci, 6/4'lük ikinci, 6/2'lik üçüncü mertebeleri kullanılmıştır. 6/8'lik mertebeye Yürük Semâî, 6/4'lük mertebeye Sengin Semâî, 6/2'lik mertebeye Ağır Sengin Semâî demek doğru olur. Fakat bu bizde karıştırılmış ve 6/8 ve 6/4'lük mertebeler çok kere birbirinin adını almıştır.

*) 6/8'lik ve 6/4'lük fasulların Yürük Semâîlerinin mecburi usûlüdür. Yürük Semâî formasında her zaman kullanılmıştır. Zaten Ağır Semâîler ya 10/8'lik, 10/4'lük veya 6/4'lük, 6/2'lik mertebesini, yani Ağır Sengin Semâî usûlünü kullanmak en doğru olanıdır. Fakat yukarıda söylendiği gibi bu, bizde karıştırılmıştır.

*) Klâsik müsikimizin en hareketli beste şekillerinden biridir. Bu türün de sözleri dört mısra, yâni murabba'dır. Ritm şekli olarak yürük semâî usûlünün 6/4 ile 6/8 mertebeleri kullanılır. Çok kullanılmış ve çok beste yapılmış bir formdur. Değişik türleri bulunmakla birlikte en çok şu şekli görülür: Dört mısra ikişer mısralı iki bende ya da hanelere ayrılmıştır. Her mısradan sonra terennüm devreleri gelir. Bu sebeple birinci, ikinci, dördüncü mısraların bestesi aynıdır. Üçüncü mısra miyanı teşkil eder. Bestesi diğer mısralardan farklıdır; makam geçkileri bu bölümde yapılır. Yürük semâîlerde usûl geçkileri yapılmaz.

Yürük Semâî Darb Usûlü

[6 / 8] 'lük Yürük Semâî Mertebesi

- 1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

Kaynak :

1) " Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ", M. Hurşit UNGAY

2) " Türk Müsikisi Nazariyatı ve Usülleri-Kudüm Velveleri " İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Osmanlıca - Türkçe Lugat / (Ferit Develioğlu)

Hâmûş etdim : Susturmak

âlemi bî-hûş etdim : Heskesin aklını almak

Tak-i eflâke reşîd oldu : cGöküyünün en yükseğine ulaşmak

Bülbül-âsâ : Bülbül gibi

Subh : sabah

Cûş etmek : çışmak

Terennüm : Yavaş ve güzel bir sesle şarkı söyleme

Meyan : Şarkıların makam geçişlerinin yapıldığı ve melodik hareketin nakarata bağlandığı bölüm

DC (De Capo) : parçanın en başına dönülme komutu